

ODLOMEK BOŽJE BESEDE

Jn 19,17–27 Jezusa križajo

- **KORAKI** metode Figulus:
 1. MOLITEV K SVETEMU DUHU
 2. BRANJE ODLOMKA (počasi, tako da lahko spremljamo dogajanje),
 3. OBNOVA BESEDILA (s preprostimi besedami obnovimo slišani odlomek),
 4. PREMIŠLJEVANJE OZ. MEDITACIJA (ob vprašanjih kot otroci, ki vedoželjno sprašujejo Boga; ko utihnejo naša vprašanja, se učimo prepoznavati vzgibe Svetega Duha),
 5. TIHA MOLITEV (obrnemo se k Jezusu in mu v tišini, v srcu izpovemo kratko molitev – to, kar smo na podlagi besedila odkrili, kar nas čudi, veseli ...),
 6. PODELITEV Z DRUGIMI ČLANI SKUPINE (svoja spoznanja – kolikor kdo želi – delimo z drugimi),
 7. GLASNA MOLITEV (na podlagi spoznanj in prošenj se obrnemo k Bogu),
 8. MOLIMO DRUG ZA DRUGEGA (dragocena molitev, ki se odpre iz izkušnje živega srečanja z Gospodom).

- Povabljeni smo, da preberemo in premišljujemo odlomek Božje besede **sami oz. skupaj z domačimi** (sozakonci, otroci ...), lahko pa ob Božji besedi oblikujemo tudi takšno srečanje, ki nas bo bogatilo in povezovalo **znotraj družin**. Ob Božji besedi si podelimo, kar doživljamo – naj Božja beseda spodbudi pogovor in povezanost med nami, hkrati pa nam da moč za življenje in omogoča bližino Boga.

- Po branju besedila najprej skušajmo moliti in razmišljati ob Besedi s pomočjo vprašanj, šele nato prebrati **komentarje**. Ti so bogati, saj je dogajanje ob Jezusovem trpljenju temeljito popisano in opisano. Komentarji so namenjeni kot pomoč, ne kot obveza, preberite toliko, kolikor želite. Kdor želi, pa je lepo povabljen, da tudi kaj napiše, podeli svoje misli, doživljanja ...

- Povabljeni smo k povezanosti v **molitvi** – drug za drugega, za naše družine, občestvo, duhovnike, župnijo, Cerkev, državo, za vse bolne, zdravstvene delavce, državne voditelje ... Hvala.

- **VPRAŠANJA** za pomoč pri meditaciji

Priporočim se Svetemu Duhu. S pomočjo domišljije kratko pogledam kraj dogodka. Z očmi domišljije gledam osebe, s sluhom sprejemam, kar govorijo, s tipom se dotaknem ... Spremljam Jezusa na križevem potu, ob uri križanja, ob njegovih besedah s križa ...

Gledam sebe, kako sem navzoč/a v dogodku kot udeleženec/ka. O vsem, kar sem prebral/a in kar se me je dotaknilo, premišlujem. Opazujem, kje in kako se dotika mojih misli, občutij, konkretnega življenja, kako razodeva Gospodovo obličje ter mene in druge v njem. V pomoč so mi lahko tudi naslednje misli ali vprašanja:

 1. *Kaj me v odlomku še posebej nagovarja, se me dotakne, me gane ...?*
 2. *Jezus gre prostovoljno v trpljenje in smrt. Pozna tudi naše trpljenje in nam je blizu. Kako doživljam Jezusovo bližino v svojem življenju, še posebej v stiskah, preizkušnjah, tudi v tej situaciji ...?*
 3. *Jezus izroči svojo mater učencu in s tem tudi nam. Ali jo sprejemam za svojo nebeško Mater, kako se v svojem življenju nanjo obračam?*
 4. *Bistveno sporočilo odlomka.*

France Rozman: »Velika noč« in »Razloženi evangeliji«¹

• Križev pot

Jezusa so vzeli vojaki, ki jih je Pilat dal velikim duhovnikom na voljo v četrtek, da so prijeli Jezusa. Po rimski navadi je moral tisti, ki je bil obsojen na smrt na križu, **sam nesti križ na morišče**. To je bilo vedno zunaj mesta, zato se je razvil sprevod z obsojencem od sodne hiše do morišča. Pot v Jezusovo smrt se je začela tako, da so mu naložili križ na rame. Samo Janez pripominja, da si je Jezus sam nesel križ (19,17). Sam sebi zato, ker je imel križ zanj osebno največji pomen. Na križu se je Očetu daroval in tako po križu postal Odrešenik. Janezova pripomba pa predpostavlja, da si je Jezus tudi križ naložil sam. Vojaki mu križa niso vsilili, čeprav je bilo tako videti, temveč so mu ga naložili, ker je sam tako hotel. Janez je povedal, da je šel Jezus popolnoma prostovoljno v smrt. Po dobro izpričanih primerih je obsojenec nesel na morišče samo **prečni tram**, pokončni je bil tam že prej zabit v tla. Tako tudi Jezus ni nesel celega križa, kot ga vidimo upodobljenega na slikah križevega pota, temveč samo prečni tram. Ta je bil po navadi dolg okrog 2m in težak od 80 do 100 kg. Čeprav je nesel Jezus samo prečni tram, je bil zanj, ki je bil od bičanja poln ran, vseeno prehudo breme. Spotoma so žrtve navadno pretepali, brcali in tudi drugače poniževali.

Po tedanji navadi je šel pred **sprevodom** trobentač, ki je ljudem razglašal ime obsojenca, njegov rod in razlog smrtne obsodbe, tako da je bila širša javnost takoj obveščena o likvidaciji zločinca. Včasih pa so obsojencu privezali na vrat tablico, na kateri je bilo vse to napisano. Za trobentačem je šel Jezus, ob njem pa dva razbojnika, da bi ju z njim vred križali. Vodili so jih štirje vojaki, ki so bili zadolženi, da izvršijo križanje. Morda je šla iz varnostnih razlogov tudi četa rimskih vojakov, ki jo je že v četrtek Pilat dal Kajfu na voljo, da je skrbela za red in varnost. Vojakom je poveljeval stotnik. Za vsemi je šla velika množica ljudstva (Lk 23,27). Ljudi je priganjala radovednost, pa tudi veselje, da so vendarle dosegli usmrnitev njega, ki so ga tako sovražili. Med njimi je bilo tudi nekaj dobrih ljudi, zlasti žena, ki so žalovale in jokale nad njim (Lk 23,27). Poleg Jeruzalemčanov je bilo gotovo tudi veliko tujcev, ki so prišli na praznik.

Sprevod je **šel ven**, se pravi iz mesta, vil se je od Antonijeve trdnjave proti zahodu. Morišče je bilo blizu drugega mestnega obzidja in ceste, ki je tekla ob njem. Tam je bila nekaj metrov visoka skalnata vzpetina, ki si ji Judje rekli Gulgolet, Grki pa Golgota, kadar so ime prevedli v grščino, pa Kranion, po naše Lobanja, ker se latinsko reče lobanji »calva«, so po tej besedi Rimljani imenovali vzpetino Kalvarija. Golgota ni bila od Antonijeve trdnjave posebno daleč, le kakih 600 m zračne črte, torej približno 1 km. Zdrav človek lahko prehodi to razdaljo v desetih minutah. Pot se je vila skozi ozke mestne ulice in se proti koncu močno vzpenjala.

• Križanje

Križanje je bilo pri Rimljanih državna smrtna kazen, zato se o njej ni smelo govoriti javno in ne opisovati njenega poteka. Če bi Judje usmrtili Jezusa, bi ga kamnali ali privezali k stebru (5 Mz 21,22). Rimljani so poznali križanje že v 3. stoletju pred Kristusom. Najbrž so ga prevzeli od Feničanov ali Kartazanov, saj je bilo križanje na Vzhodu še precej starejše, zlasti pri Perzijcih, od koder tudi izvira. V Palestini so križanje uvedli Rimljani, potem ko je l. 63 pr. Kr. Pompej zavzel Jeruzalem. Rimljani so križali samo tujce, vojne ujetnike, ubežnike, izdajalce, zločince, skrunilce svetišč in sužnje. Svobodnih državljanov ni bilo dovoljeno križati. Križanje je veljalo, poleg metanja na smrt obsojenih zverem, za **najbolj strahotno in sramotno smrtno kazen**. Z javnimi usmrtitvami so oblastniki hoteli prestrašiti ljudi, zato so jih seznanili z razlogi za smrtno obsodbo. Že to, da so bili obsojeni na smrt s križanjem, je bilo znamenje, da je šlo za velike hudodelce. Jezusa so križali kot političnega prestopnika, kar spričuje napis, ki ga je Pilat dal pritrditi nad njegovo glavo in ga najbolj celovito omenja Janez: **Jezus Nazarejec, judovski kralj**. Začetne črke tega napisa v latinščini IN RI (Jesus Nazaretanus, Rex Iudaeorum) vidimo pogosto na križih. Napisan je bil v hebrejščini, jeziku domačinov,

¹ Splošen pogled – povzetek iz knjig »Velika noč« in »Razloženi evangeliji« avtorja Franceta Rozmana.

v latinščini, jeziku rimskih gospodarjev v deželi, in v grščini, takratnem svetovnem jeziku. Pilat se je z napisom ponorčeval iz Judov, saj bi moral zapisati, da je Jezus rekel o sebi, da je judovski kralj.

Najbolj pogosta **oblika križa** je bil pokončni steber, zabit v zemljo in vrh njega položen prečni tram, tako da je bil križ podoben veliki črki T. To je triramni križ. Samo izjemoma so prečni tram pribili ali zataknili pod konico pokončnega stebra – to je štiriramni križ, ki ga mi najbolj poznamo. V Kristusovem času sta bila v Palestini znani samo ti dve obliki križa. Jezusov je bil zanesljivo štiriramen, ker drugače ne bi mogli pribiti nad glavo deščice z napisom, kot poroča priča, ki je takrat stala pod njegovim križem (Jn 19,19.35). Po velikosti so bili križi visoki ali nizki. Visok je meril do 4m, tako da so bile noge križanega približno 1m od tal; pri nizkem pa se je domala dotikal tal. Pri takih so imele divje žvali lažji dostop do mesa razpadajočih teles. Jezus je bil pribit na visok križ, ker je moral vojak natakniti v kis namočeno gobo na hisopovo stebelce, da se je dotaknil njegovih ustnic (Jn 19,29). Če bi bil pribit na nizkem križu, bi to lahko storil z roko. Križ ni bil lepo otesano bruno, temveč grob in neotesan steber, poln izrastkov in grč, ki so se zajedale v razmesarjeno telo in povzročale hude bolečine. Telo je moralo biti oprto na kak izrastek ali za to nalašč nastavljeno kozico, sicer bi se zaradi teže telesa kite na rokah lahko pretrgale in bi omahnilo na zemljo, razen če sta bili roki pribiti pod pestjo, tako da je viselo na kosteh zapestja. Opore pod nogami, ki jo pogosto vidimo na križih in umetniških slikah, pa arheološko ni mogoče izpričati.

Ko so ga križali, so mu **vzeli oblačila**. Rimljani so pribijali obsojence na križ gole, zato so jih takoj, ko so prišli na morišče, slekli, če že niso goli prišli tja. Ker je obleka takrat pomenila človekovo osebo, so s tem, ko so jih slekli, poteptali osebo križanih. Zdaj jih ni štivil več noben zakon, prepuščeni so bili nemilosti biričev. Ker je bil Jezus Jud, mislimo, da so mu iz spoštovanja do judovskega čuta sramežljivost pustili ledja prepasana s platnenim prtom. Gole je žgalo sonce, nadlegoval mrčes, ptice roparice in divjad. Vse to je z nenaravno lego telesa povzročalo nove bolečine.

Ko so obsojenca oropali človeškega dostojanstva, so ga biriči vrgli na hrbet, mu razpeli roke, jih privezali ali pribili na prečni tram (včasih so storili oboje hkrati), nato pa tram z obsojencem z vrvmi dvignili in posadili na pokončni steber. Jezusa niso privezali na križ, kot so na splošno privezovali obsojence, temveč so mu z žebliji pribili roke in noge. Nogi sta bili pribiti vsaka zase, ne obe z enim žeblijem, kot pogosto vidimo na križih, čeprav noben evangelist naravnost ne pove, da so **Jezusa pribili na križ**. To razberemo iz Tomaževih besed, ko je odgovarjal njim, ki so mu pripovedovali, da so videli vstalega Jezusa: »Če ne vidim na njegovih rokah znamenja žeblijev in ne vtaknem prsta v rane od žeblijev in ne položim roke v njegovo stran, ne bom veroval« (Jn 20,25). Ko so Jezusa križali, so si **razdelili njegova oblačila**. Ta so po rimski navadi pripadala tistim, ki so opravili križanje, v tem primeru štirim vojakom. Razdelili so si sandale, platnen pas, pokrivalo in vrhnji plašč. Preostala je samo suknja (tunika), podobna moški srajci, samo da je segala do gležnjev. Ker ni bila sešita iz kosov blaga, temveč scela stkana, je vojaki niso hoteli parati, ker bi bila neuporabna, zato so zanjo žrebali (Jn 19,23–24).

Z Jezusom sta bila hkrati **križana tudi dva razbojnika**, vendar je bil Jezusov križ na sredi, kakor da bi bil on največji hudodelec. Vsi so bili obrnjeni tako, da so kazali hrbet templju, da ne bi s pogledi oskrunili svetega mesta in kraja Jahvejevega bivanja. Luka pravi, da sta bila razbojnika hudodelca, s čimer naglaša, da se je uresničila Jezusova napoved, ko se je skliceval na Sveto pismo: »Med hudodelce je bil prištet« (22,37 in Iz 53,12).

- **Žena, glej tvoj sin ...**

Med množico je bilo na Kalvariji tudi nekaj žena, ki so spremljale Jezusa od Galileje sem in mu stregle (Mt 27,55). Marko pravi, da so dogajanje gledale od daleč (15,40). Najbrž jih biriči niso pustili blizu, ali pa se same niso hotele približati, da ne bi dale povoda za nova norčevanja iz Jezusa. Ko pa se je krohot polegel in je nastala sumljiva tema po vsej deželi (Mr 15,33), so prišle bliže h križu. Med žene se je pomešal tudi učenec, ki ga je Jezus ljubil.

Samo Janez pravi, da je bila med ženami, ki so **stale poleg Jezusovega križa**, tudi Marija, Jezusova mati. Z njo so bile tudi druge, vendar je iz poročila težko ugotoviti, koliko jih je bilo, čeprav Janez razločno pravi: »Poleg Jezusovega križa pa so stale njegova mati in sestra njegove matere, Marija Klopajeva in Marija Magdalena« (19,25), torej štiri žene. Ker pa Janez ne uporablja ločil, je mogoče besede »in sestra njegove matere« povezati z imenom Marija Klopajeva v eno osebo, torej bi bile tri: Marija, Jezusova mati, sestra njegove matere Marija Klopajeva in Marija Magdalena. V tem primeru bi bilo tudi sestri Jezusove matere ime Marija, a je to malo verjetno, zato so verjetno stale pod Jezusovim križem štiri žene. Tudi za Marijo velja, da je stala poleg križa. To pomeni, da je trpljenje njenega sina ni zrušilo. Pri tem ni padla v nezavest zaradi česar bi manj boleče pretrpela njegovo smrt. Vzrok tej drži je bila njena globoka vera, da je Jezus, njen sin, res Božji Sin.

Ko je Jezus zagledal svojo mater in zraven nje učenca, ki ga je ljubil, je rekel materi: »Žena, glej tvoj sin!« Ker je bilo zemeljsko razmerje med Jezusom in Marijo tedaj končano, ni rekel materi: Mati, glej, tvoj sin, temveč **žena**. Ta beseda označuje splošno razmerje med materjo in otrokom. Čeprav zveni trdo, ni žaljivo, ampak označuje novo razmerje, ki je nastalo med Jezusom in Marijo. Učenec jo je od tiste ure vzel k sebi. Če vsak otrok poskrbi za svoje starše, potem je moral tudi Jezus, ker je bil najboljši otrok, ki je kdaj živel na zemlji. Ker je Jezus izročil svojo mater človeku, ki ni bil član nazareške družine in ne njen sorodnik, je moral biti Jožef takrat že mrtev in »Jezusovi bratje«, o katerih govorijo evangeliji (Mr 3,31; Jn 2,12; 7,3) ne morejo biti njegovi rodni bratje, sicer bi bili ti najprej dolžni poskrbeti za Marijo. In od tiste ure jo je učenec vzel k sebi (Jn 19,27). Jezus pa svoje matere ni izročil samo Janezu, temveč vsem ljudem. Razlagalci evangelijev naglašajo, da je Janez predstavljal takrat vse ljudi, zato je postala Marija duhovna mati vseh ljudi. Prvi kristjani so jo takoj sprejeli medse in nič drugače ni bilo v poznejših časih, do današnjih dni. Vse dogajanje na Kalvariji ima odrešenijski značaj: Jezus je odrešil ves svet, Marija je postala mati vsega človeštva. Tam, kjer je kristjan, je Marija, kakor je tam, kjer je sin, mati (Rozman 1991, 79–116 in 1995, 777–779).

Silvano Fausti: »Skupnost bere Janezov evangelij«²

- **Nesel si je križ.** ... Janez pokaže na Jezusa, ki dvigne in nosi težo križa prostovoljno, kajti Sinu je do tega, da nosi les, ki rešuje brate. Jezus s tem, ko nosi križ, izpolnjuje Očetovo zapoved: oblast ima dati življenje (prim. 10,18). Tako se v polnosti uresniči kot njegov Sin, enak njemu: razodene njegovo veličastvo. Kakor je Izak nesel drva za žgalno daritev, tako Jezus nese križ (Origen). Jezus nosi na rami znamenja svojega zmagoslavja (Janez Zlatousti): na njegovih ramah počiva oblast (Iz 9,5).
- **šel ven** ... Jezus ni odveden, niti pripeljan na Golgoto, ven gre po svoji svobodni odločitvi, kot je šel iz mesta, da bi šel do vrta (18,1). Zdaj gre ven, da bi vstopil v neki drugi vrt, kjer bo drevo življenja odrodilo svoj sad in se bo slavilo zmagoslavje ljubezni. Zato je izšel iz Boga, od Očeta, njegovo življenje Sina je nujno neka »hoja ven«.
- **proti kraju, imenovanemu Kraj lobanje, po hebrejsko Golgota.** ... »Golgota=Lobanja« pomeni vzpetino, grič. Po starem izročilu je ob vznožju križa Adamova lobanja – on, ki je z drevesa utrgal smrt, zdaj, ob vznožju križa, prejme življenje. Križev pot je kraljev sprevod do njegovega prestola.
- **Tam so ga križali.** ... Na križu Sin človekov, povzdignjen in povečan, dokonča svoje poslanstvo. Učenca sta ga na začetku vprašala: »Kje stanuješ?« (1,38). Zdaj vidita, kje stanuje Izraelov kralj, Božji Sin: na križu. »Kje si?« so prve besede Boga Adamu (1 Mz 3,9). Njegovo iskanje, začeto v vrtu, se sklene na drevesu križa. Tu najde vsakega človeka. Tu se v svojem polnem sijaju pokaže veličastvo.

² Podrobnejša razlaga izbranega odlomka Jn 19,17–27.

- **Z njim vred** ... Ustoličeni kralj ni sam, njemu ob strani sta dva druga tovariša, ki sta kot on. Onadva sta prva izmed tistih, o katerih je Jezus dejal: »Hočem, naj bodo tudi ti z menoj tam, kjer sem jaz, da bodo gledali moje veličastvo« (17,24). Predstavljata vse nas, ki smo v smrti v družbi Jezusa, smo blizu njemu, ker je on blizu nam.
- **druga dva** ... Janez ne reče, da sta razbojnika ali hudodelca. Lepo je misliti, da bomo tik pred smrtjo vsi končno postali nedolžni. Kajti ne bomo več mogli škoditi. Smrt nas vse postavlja blizu njemu, edinemu Pravičnemu, dobremu pastirju, ki je prišel, da nam da življenje. V smrti, naj bo kakršnakoli, je Sin solidaren z nami in mi z njim. On je kralj in mi kraljujemo z njim, on se vrne k Očetu in mi spet najdemo v njem svoj dom.
- **na vsaki strani** ... Če kol križa zapolni brezno med nebom in zemljo, pa prečni tram poveže vse brate z ene in druge strani.
- **v sredi pa Jezusa** ... Ko je potekal proces, ki teče skozi ves evangelij, sta bili ljubezen in resnica sredi sovraštva in laži. Zdaj, na koncu, je Sin še vedno v sredi. Vendar kot zmagovalec, obkrožen s tistimi, ki so zdaj že z njim in kakor on. Vedno ga namreč vidimo v sredi med njimi, tako sedaj kot tedaj (prim. Mt 25,40.45).
- **Pilat je napravil** ... Kakor je prej rekel: »Glejte, vaš kralj« (v. 14), tako je tu »napisal«, da je Jezus kralj. Pilat nevede izreče in napiše Besedo oz. jo izpolni. Zgodovina je zares v rokah Boga in ne mogočnih.
- **napis** ... Beseda, vzeta iz latinščine, označuje razlog obsodbe. Zapisana po Pilatu v zasmeh Mesija in judovskih voditeljev, zdaj postane napis veličastva.
- **Napisano pa je bilo Jezus Nazarečan Judovski kralj** ... Jezus pomeni »Gospod rešuje«. Na križu Jezus uresniči svoje ime: je Gospod, ki reši človeka. Vse Pismo je razumljivo v luči Jezusove velikonočne skrivnosti: Mojzes, preroki in psalmi govorijo o nujnosti Mesijevega trpljenja. Nazarejec je vzdevek Jezusa iz Nazareta, kralja. Križ je drevo življenja, kraj, kjer je vrt: je veličastvo Boga, povelicanje Očeta v Sinu in Sina v Očetu. Kdor ga vidi, je osvobojen hudega. Tako in nič drugače Bog kraljuje nad svetom.
- **Ta napis je bralo veliko Judov** ... Križ razodene vsem veličastvo kralja, najprej Judom.
- **ker je bil kraj, kjer so križali Jezusa, blizu mesta** ... Ta kraj je zunaj mesta, kot vrt, kjer je bil Jezus prijat (18,1). Izvršitve smrtnih obsodb so predstave, ki jih uprizarja oblast, mrtvaške liturgije, s katerimi ona slavi svojo grozljivo moč. Biti morajo zelo vidne, zastraševalni primer za vse. Zato potekajo na obiskanem kraju, kjer gre mimo veliko ljudi, na vzpetini blizu mestnih vrat, toda zunaj mesta, da ga ne bi omadeževale. Na kraju človekove sramote se pokaže Božje veličastvo.
- **je bilo napisano po hebrejsko, po latinsko in po grško** ... Novo Pismo je berljivo v vsakem jeziku. Napisano je v hebrejščini, jeziku obljube, da si verni ne bi domišljali odrešenja, ampak bi ga sprejeli; v latinščini, jeziku vladajočih, da bi se mogočni prepričali o nemoči, v grščini, jeziku učenih, da bi spoznali svojo nespamet. Tako smo vsi rešeni po milosti. Zazrt v križ, vsak jezik razglša, da je Jezus Gospod, »Ime«, ki je nad vsemi imeni (Flp 2,9.11).

- **Ko so vojaki ...** Ob vznožju križa se prvi prikažejo vojaki, četverica, ki je križala Jezusa (prim. Apd 12,4). Izvršilec smrtne obsodbe pripada to, kar ima obsojenec na sebi. Ti vojaki, pogani, so omenjeni na začetku in na koncu prizora. Služabniki nasilja podedujejo Jagnjetova oblačila.
- **križali Jezusa ...** Šele sedaj izvemo, da so Jezusa, izročena judovskim voditeljem, da bi bil križan, v resnici križali poganski vojaki.
- **oblačila ...** Oblačila so simbol telesa, plašč je še posebej tudi simbol kraljestva in spominja na tistega, ki ga je Elija vrgel na Elizeja in mu prenesel njegovega duha. Pogani so prvi dediči Sina, prejmejo njegova oblačila in njegov plašč: njegovo telo, njegovo kraljestvo in njegovega Duha. Jezus s križa kraljuje in izvršuje svojo sodbo, začeni pri oddaljenih. Ti so prvi, ki so »oblečeni v Kristusa«. Pisano je: »Kristus Jezus je zato prišel v svet, da bi rešil grešnike, med temi pa sem prvi jaz« (1 Tim 1,15).
- **razdelili so jih na štiri dele ...** Število štiri namiguje na štiri strani neba in pomeni vso zemljo. Vse grešno človeštvo prejme Sinovo dediščino. Jezus, odrešenik sveta (4,42), je dal samega sebe za življenje sveta (6,51). Bog je namreč svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina (3,16), ker »hoče, da bi se vsi ljudje rešili in prišli do spoznanja resnice« (1 Tim 2,4).
- **in suktnjo ...** Kakor je jasen pomen oblačil, tako je skrivnostni pomen suktnje. Ta je najbolj intimni del oblačil, ki se nosi pod plaščem. Suknja – tako kot oblačila – označuje telo, osebo. Stari avtorji so v oblačilih in suknji videli prikazano skrivnost Cerkve, Kristusovega telesa: oblačila, razdeljena na štiri dela, označujejo veselje – Sinovo telo je za vse brate. Suknja pa označuje skrivnost celovitosti/enosti – edino telo, darovano, dela vsakogar sina, združenega z Očetom in brati.
- **Suknja pa je bila brez šiva od vrha scela stkana. ...** Ta suknja je njegovo telo, meso, stvano v celoti od zgoraj, sama Božja Beseda, ki je postala meso. Ta suknja ni narejena iz ločenih delov, ki so med seboj sešiti, ampak je eno samo blago, kot je ena Jezusova oseba – hkrati Sin človekov in Božji Sin, kot sta Sin in Oče eno. To je edinstvo ljubezni, ki jo Sin podarja bratom kot sad svojega trpljenja zanje.
- **Nikar je ne parajmo. ...** Te suktnje ne gre razparati, za razliko od zagrinjala v templju, ki se bo razparalo. Ostati mora cela: stkana od Boga samega je deležna njegove enosti. Enotnost Cerkve, Sinovega telesa, torej ne sme biti prelomljena. Kdorkoli prejme Jezusova oblačila, je oblečen vanj in sestavlja eno telo z njim in z drugimi. Pridruženi Sinu smo eno z njim, z Očetom in med seboj. Vsi imamo Sinova oblačila in smo sinovi, pod pogojem, da ne raztrgamo suktnje, bratstva.
- **Razdelili so si moja oblačila in za mojo suktnjo so žrebali (Ps 22,19) ...** To je citat iz Ps 22, ko govori o trpečem pravičnem, v katerem se pokaže veliko delo Gospoda, kralja vseh narodov. Citat pove smisel Jezusove smrti: nam, grešnikom, je darovano telo Sina, ki nas naredi sinove in brate. Ob vznožju križa se zgodi velika izmenjava: on si nadene goloto našega greha, mi pa njegovo oblačilo nedolžnosti. ... Ne da bi vedeli, Jezusovi ubijalci izpolnjujejo Pismo: v imenu vsega sveta prejmejo v dediščino njegova oblačila in žrebajo za njegovo suktnjo. Sin, poslan od Očeta, da reši svet, da svoje življenje tistim, ki mu vzamejo življenje.
- **Poleg Jezusovega križa so stale ...** Na eni strani vojaki podedujejo Sinova oblačila, na drugi so (so na nogah) te žene. Prizora drug drugega osvetljujejo z lučjo, ki sije s križa, postavljenega na sredi. Zgoraj je Jezus s svojima tovarišema, spodaj pa štirje vojaki na eni strani in, verjetno, štiri žene na drugi ter še učenec: na Kalvariji je zbranih dvanajst oseb. Za vse, prijatelje in sovražnike, je križ središče, ki jih privlači. Sinovi dediči so vsi bratje, daljni in bližnji, vsi skupaj sestavljajo eno samo Božje ljudstvo.

Učenci so zbežali, ostanejo pa žene, ki »stojijo«, znamenje zvestobe in pričakovanja. One, ki rojevajo umrljiva telesa, so večje življenja in smrti: poznajo ljubezen, njeno šibko in ranljivo moč, njeno noro in drzno modrost.

- ***njegova mati in sestra njegove matere, Marija Klopajeva in Marija Magdalena*** ... Zakaj mati in žene, ki se jim pridruži še ljubljene učenec, stojijo »poleg Jezusovega križa«? Kadar ni mogoče storiti ničesar več, ljubezen ne usahne. V nemoči postane so-čutje«, edina sila, ki zmore prestopiti prag zadnje samote – ne zapusti ljubljene niti v smrti in ustvari povezanost z njim v vsaki njegovi meji. Sočutje, vir vsakega dejanja, je najvišja božanska lastnost, s katero drugega občutimo kot samega sebe. Iz sočutja Boga do izgubljenega človeka se rodi »nujnost« njegovega križa; iz sočutja teh žena do križanega Boga se rodi novi človek.
Onkraj teh svetopisemskih odmevov, ki zvenijo v sobesedilu, Jezusova mati, postaja univerzalen lik – predstavlja vsakogar, ki ljubi. Ob vznožju križa so vsi eno, daljni in bližnji, sovražniki in prijatelji. Sinovo odrešenje je univerzalno, kot dar njegovega telesa in njegovega Duha.
- ***Ko je Jezus videl svojo mater*** ... Janez ne reče, da žene gledajo Jezusa. On je tisti, ki »vidi«. V svoji smrti je Gospod suvereno dejaven. Smrt, kot tudi rojstvo, je bolečina in ločitev. V tisti »uri« je človek občutljiv zase in ne za drugega, je predmet in ne osebek sočutja. Vendar Sin ni nikoli sam, vedno je z Očetom (16,32). Zato je njegova mati dejanje ljubezni in združenosti z brati. V tisti »uri«, vznemirjenega zaradi njihove drame, Jezusa ne skrbi za samega sebe, ampak zanje.
Oko sledi srcu. Jezusovo gre proti materi in učencu. Mati je kot suknja, ki je dodeljena ljubljenu učencu. Božje veličastvo je za vse, vendar je eno samo in vsak ga prejme nedotaknjena, kot Duha, ki je dan takoj zatem.
- ***in zraven stoječega učenca, katerega je ljubil*** ... On, ki skozi svoj evangelij opeva Sinovo ljubezen, je novi človek, tisti, ki prejme sukno. Tudi ta učenec se dviga v univerzalen lik, komplementaren materinemu: predstavlja vsakogar, ki je ljubljen. Z Jezusovo smrtjo bi tako mati, ki ljubi, kot ljubljene učenec ostala brez ljubezni, prva dane in drugi prejete. A Jezus s tem, ko »izvrši« njuno medsebojno izročitev, na zemlji uresnili izpolnjeno ljubezen. Med materjo in učencem začne krožiti vračana ljubezen, Božje veličastvo in življenje človeka.
- ***je rekel materi: »Žena, glej, tvoj sin!«*** ... Jezus reče materi, naj gleda učenca kot svojega sina, enakega njemu, ki ga ima za brata. Izraelu, materi, ki ljubi, je v ljubljenu učencu razodeto mesijansko ljudstvo, Cerkev. S temi besedami Jezus zaupa Izraelu Cerkev, da bi jo prepoznal kot obljubljenega sina.
- ***je rekel učencu: »Glej, tvoja mati!«*** ... Tudi Cerkev, mesijansko ljudstvo, upodobljena v ljubljenu učencu, je poklicana, da gleda Izraela, ženo/nevesto svojega Gospoda. S svojilnima zaimkoma »tvoj« in »tvoja« Gospod posreduje to, kar je najbolj intimno »njegovo«: učenca materi in mater učencu. S temi besedami zaupa Cerkvi Izraela, ki ga mora prepoznati kot svojo mater in sveto korenino (Rim 11,16). Vzajemna ljubezen med njima uresniči zapoved: ljubite drug drugega, kakor sem vas jaz ljubil.
- ***Od tiste ure jo je učenec sprejel k sebi.*** ... Kot vojaki »sprejmejo« njegova oblačila, zdaj najljubši učenec »sprejme« njegovo mater. Potem, ko bo Jezus sprejel naš kis, bomo mi »sprejeli« njegovo telo in na koncu bomo »sprejeli« njegovega Duha. V zaključku evangelija dominira preplet »izročiti/sprejeti«, ujemanje dane in prejete ljubezni, Božje življenje, posredovano vsem.

Literatura:

- Rozman, France. 1991. *Velika noč: po pričevanju evangelijev*, Ljubljana: DZS, str. 79–116.
- Rozman, France. 1995. *Razloženi evangeliji*, Ljubljana: DZS, str. 777–779.
- Fausti, Silvano. 2012. *Skupnost bere Janezov evangelij*, Celje, Mohorjeva družba, 523–547.

Ljubljana, 31. marca 2020

Pripravila: Polona Vesel Mušič,
polona.vmusic@gmail.com